

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เล็กจนโต ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอน นักเรียนนักศึกษาจะสามารถเล่าเรียนได้เก่งจนประสบผลสำเร็จในชีวิตก็ต้องเริ่มจากการอ่าน เพื่อช่วยในการค้นคว้า เขียนรายงาน ทำการบ้าน เป็นคู่มืออ่านประกอบการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ครู อาจารย์ ผู้สอน จำเป็นจะต้องอ่านเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนอยู่ตลอด (ฉวีวรรณ กุหาภินันท์. 2542 : 2) การอ่านอยู่เป็นประจำจะช่วยลับสมองและความคิดให้เฉียบแหลมเพราะ “ การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการความคิด (Thinking process) อันจะนำไปใช้ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน หลักภาษาได้ดี ” (บันลือ พดุษวัน. 2532 : 7) การอ่านเป็นกระบวนการรับสารและส่งสารอย่างมีระบบ เราควรรู้จักกระบวนการอ่านและวิธีการสร้างความสามารถในการอ่านเพื่อช่วยเสริมให้การอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะถ้าเรารู้จักกระบวนการอ่านเป็นขั้นตอนแล้วฝึกทักษะเพื่อสร้างความสามารถในการอ่านได้แล้ว การอ่านของเราก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเราจะรู้ว่าการอ่านต้องอ่านออก อ่านได้ เข้าใจความหมายของคำ สามารถตีความหรือสรุป แล้ววิเคราะห์วิจารณ์ หรือประยุกต์คิดแปลงคำพูด ถ้อยคำ จำนวน ไปใช้ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และถ้าฝึกฝนการอ่านอยู่เป็นประจำแล้วก็จะทำให้การอ่านนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การอ่านที่มีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านได้ถูก ทั้งอักขระ การออกเสียง และสามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ไม่มีนิสัยเสียในการอ่าน เช่น ใช้นิ้วชี้ไปด้วยเวลาอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการศึกษาและชีวิตประจำวัน อีกทั้ง ประเทศไทยนำโดยกระทรวงศึกษาธิการยังกำหนดให้ปี 2545 - 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ โดยมีนโยบาย “วางทุกคน อ่านทุกคน วันละ 15 นาที” ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนยึดถือปฏิบัติเป็นประจำ (กรมวิชาการ, ฉบับที่ 16 : 1-2)

ในการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ นักเรียนส่วนมากยังขาดความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ เพราะเนื้อหายังเป็นเรื่องที่ไกลตัว นักเรียนไม่มีพื้นฐาน

ความรู้เดิมที่ดี และไม่เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา จึงทำให้ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การนำเอานิทานพื้นบ้านเข้ามาช่วยพัฒนาทักษะด้านการอ่านจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ นิทานพื้นบ้านมีคำศัพท์และโครงสร้างทางภาษาไม่ยากเกินไป ที่สำคัญคือ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ คำนึงเคย และมีความรู้พื้นฐานเดิมเพราะได้ยินจากการเล่าของบุคคลในท้องถิ่น และนิทานยังทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง ช่วยเสริมสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ นิทานยังมีข้อคิด และคติเตือนใจเปรียบเสมือนกับเครื่องมือปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ช่วยสะท้อนค่านิยม ความเชื่อ วิถีชีวิตของคนในสมัยก่อน ไม่ว่าจะในด้านสังคม ความเชื่อ ลักษณะการอยู่อาศัย หรือการทำมาหากิน เป็นต้น นิทานพื้นบ้านยังสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมเกษตรกรรม ค่านิยมทางสังคมเน้นผลสืบเนื่องจากพุทธศาสนา มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ในอดีต (บุพดี จรรย์ยานนท์. 2522 : บทคัดย่อ) ทำให้นักเรียนสนใจอยากเรียน เนื่องจากเรียนแล้วสนุกและได้สาระเนื้อเรื่องอ่านง่ายและเข้าใจได้รวดเร็ว ซึ่งจะมีผลทำให้การเรียนการสอนประสบผลยิ่งขึ้น มีผู้นำเอานิทานและนิทานพื้นบ้านมาใช้ในการเรียนการสอนอาทิ สะอาด บุญยงค์ (2528 : บทคัดย่อ) ; ก่อเกียรติ สอนสะอาด (2529 : บทคัดย่อ) สุมนหา ดันเจริญ (2534 : 78-81) และธำรง ชูทัพ (2536 : 66-67) โดยนำไปใช้สอนทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อเสริมและพัฒนาทักษะการอ่าน ปรากฏว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านดีขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ นิทานพื้นบ้านยังส่งผลดีต่อ การเรียนวิชาต่างๆ ดังที่ เวสเทิร์น (Western. 1980) กล่าวว่า การใช้นิทานพื้นบ้านของชนชาติต่าง ๆ ช่วยสร้างเสริมให้เด็กเห็นลักษณะที่แตกต่างของตัวละคร วิธีดำเนินเรื่องและการจบเรื่อง ซึ่งจะสร้างความสนใจในการอ่านมากขึ้น และจะเป็นพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ (วีระชาติ ชัยเนตร. 2541 : 3) อีกทั้ง กระบวนการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่ใช้นิทานพื้นบ้านในชุมชน ยังสอดคล้องกับการกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ที่ให้สถานศึกษากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ประมาณร้อยละ 30 ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น (กรมวิชาการ. 2546 : 326) และการใช้นิทานพื้นบ้านในชุมชนยังเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนอ่าน ส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน และช่วยปลูกฝังเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษให้มีเจตคติในเชิงบวก เพราะเจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เจตคติที่ดียังช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าเดิมอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะนำนิทานพื้นบ้านในชุมชนเข้ามาพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อจะใช้เสริมบทเรียนการอ่านภาษาอังกฤษ และต้องการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีในการอ่านภาษาอังกฤษ

ผลจากการสำรวจข้อมูล โดยวิธีสอบถามของผู้วิจัยทำให้ทราบว่าส่วนมากแล้วผู้เรียนซึ่งเป็นคนในชุมชนนี้ มีความสนใจและต้องการเรียนรู้ประวัติของภูถังกา เพื่อการอนุรักษ์เผยแพร่ว่า และสืบทอดเรื่องราวเหล่านี้ไว้สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ไปสอบถามประวัติกับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน (ประสงค์ ไชยสิทธิ์, 10 ก.ค. 2546) ทำให้ทราบว่า ประวัติความเชื่อปรัมปราเรื่องภูถังกา ยังไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นเพียงนิทานปรัมปราที่ปู่ย่าตายายเล่าให้ลูกหลานฟังเท่านั้น ซึ่งถ้าปล่อยไว้นานไป อาจทำให้สูญหายไปจากความทรงจำก็เป็นได้ ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาเรื่องดังกล่าวว่ามีความสำคัญ จึงเป็นแรงจูงใจที่ต้องการรวบรวมเรื่องราวเหล่านี้ขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสามารถนำมาเก็บไว้เป็นหลักฐาน อีกทั้งเรื่องราวเหล่านี้ยังสามารถนำมาเป็นแบบส่งเสริมการอ่านทั้งในรูปของนิทานภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และเรื่องดังกล่าวนี้ยังสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ได้หลากหลาย เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับเรื่อง การวัดขนาดความกว้าง ความยาว, วิชาภาษาไทย เกี่ยวกับการเขียนเรียงความ เรื่อง ภูถังกา, วิชาสังคม เกี่ยวกับเรื่อง ภูมิศาสตร์ หรือ วิชาศิลปะ ในเรื่อง การวาดรูปภูถังกา ฯลฯ เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

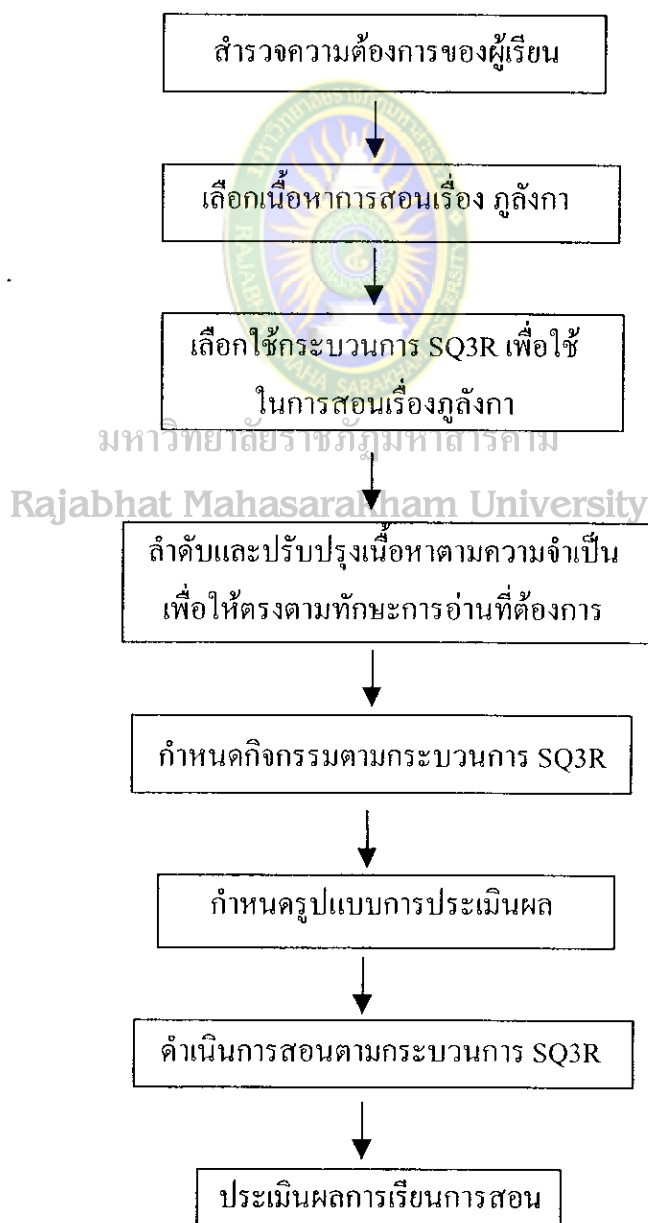
1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง นิทานภูถังกา
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อแบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง นิทานภูถังกา

สมมติฐานการวิจัย

1. การนำนิทานพื้นบ้านมาเป็นบทเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษดีขึ้น
2. นักเรียนมีเจตคติหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจาก แนวคิดของ ทอม ฮัทชินสัน และ อลัน วอเตอร์ส (Tom Hutchinson and Alun Waters. 1990 : 91) ที่ได้เสนอแนะขั้นตอนในการสร้างบทเรียน โดยยึดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ หรือ ESP แล้วนำมาดัดแปลงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนบ้านดงชมพู อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
2. ประชากรในการวิจัย
  - 2.1 ประชากรที่อยู่ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 99 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านดงชมพู อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านดงชมพู อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย จำนวน 28 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการสอน, นิทาน
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติของนักเรียนต่อแบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง นิทานภูงูลังกา
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยผู้วิจัยทำการทดลองสอนเอง โดยใช้สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้เวลาทั้งหมด 18 คาบ คาบละ 20 นาที

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการพัฒนาทักษะการอ่าน หมายถึง วิธีการที่ทำให้ทักษะในการอ่านค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ในที่นี้ใช้กระบวนการ SQ3R ในการเรียนการสอนอ่าน

แบบเรียนเสริมทักษะการอ่าน หมายถึง บทเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น และเป็นการช่วยสนับสนุนให้เด็กฝึกทักษะการอ่านเพื่อเป็นการเริ่มต้นศึกษาหาความรู้ตามความเหมาะสมของวัย

แผนการสอน หมายถึง แผนการสอนที่ยึดกระบวนการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่ใช้นิทานพื้นบ้านเรื่องภูงูลังกา

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง นิทานที่เป็นเรื่องเก่าเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดาแบบร้อยแก้ว และไม่ปรากฏถึงผู้เล่าดั้งเดิม และแสดงออกถึงความเชื่อของชาวบ้าน

นิทานกุลลังกา หมายถึง นิทานพื้นบ้านในชุมชนของชาวบ้านดงชมพู ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ที่เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาเกี่ยวกับประวัติของกุลลังกา ภูเขาหินทรายในบริเวณท้ายหมู่บ้าน

การอ่าน หมายถึง การถ่ายทอดความหมายจากตัวหนังสือของผู้เขียนให้กับผู้อ่าน ซึ่งการอ่านไม่จำเป็นต้องมองเห็น ดังเช่นคนตาบอดสามารถอ่านอักษรเบรลล์ได้

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ สิ่งของ หรืออื่น ๆ ที่เป็นไปในทางบวก (Positive) หรือทางลบ (Negative) และเจตคตินั้น สามารถสร้างขึ้น หรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปได้

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านดงชมพู ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงชมพู ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2547

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้แบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานพื้นบ้านในชุมชน และโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
2. เป็นตัวอย่างในการสร้างแบบส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษในเนื้อหา นิทานพื้นบ้านในชุมชน หรือ เนื้อหาอื่นในระดับชั้นต่อ ๆ ไป
3. เป็นแรงกระตุ้นให้ครูได้สร้างนิทานพื้นบ้านในชุมชนเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนมากขึ้น